

ABSTRAKTY OBHÁJENÝCH DIZERTAČNÝCH PRÁČ

UMENIE A DIZAJN. DIZAJNÉRSKY PRODUKT V MALEJ LIMITOVANEJ SÉRII

Mgr. art. Eva Veselá, ArtD.

Dizertačná práca *Umenie a dizajn. Dizajnerský produkt v malej limitovanej sérii*, je zameraná na vytvorenie konkrétneho diela -- dizajnerskeho produktu, ktorý spĺňa atribúty dizajnerskeho produktu (ako použiteľný, funkčný produkt -- výrobok) zároveň svojim charakterom limitovanej série je dielom, ktoré existuje len v niekoľkých unikátnych exemplároch. Dizajnerský produkt získava svoju výnimočnosť vďaka samotnému používateľovi, ktorý vstupuje do procesu navrhovania ako zdroj ojedinelých myšlienok a esenciálnych emócií. Zákazník predkladá svoje jedinečné idey dizajnérovi, ktorý na ich základe navrhuje sériu produktov podľa konkrétnych predstáv a potrieb zákazníka.

Dizertačná práca na Fakulte architektúry STU v Bratislave bola obhájená v študijnom programe Dizajn.

INTERAKTÍVNY VÝKLAD V OBCHODNOM PARTERI SÚČASNOSTI

Ing. arch. Mária Vozárová, PhD.

Dizertačná práca *Interaktívny výklad v obchodnom parteri súčasnosti* sa venuje skúmaniu nových prístupov v sfére vizuálneho stvárnenia výkladu ako výrazného formotvorného fenoménu verejného mestského priestoru. Hlavný dôraz sa kladie na špecifikáciu, skúmanie a vyhodnotenie rôznych foriem interaktívnych výkladov a výkladovej zóny vznikajúcich v dôsledku implementácie inteligentných mediálnych prostriedkov a nových technológií, t. j. prostriedkov zameraných na vzájomnú interakciu výkladu a užívateľa mestského priestoru. Súčasťou výskumu je zisťovať preferencie rôznorodých skupín užívateľov vo vzťahu k jednotlivým formám výkladov v obchodnom parteri prostredníctvom dotazníkovej formy, ktorej výsledky sú relevantným podkladom pre ďalší výskum v podobe navrhovania modelových riešení interaktívnych výkladov situovaných v prevádzke v rámci Bratislavy. Práca sa snaží vyšpecifikovať inováčne možnosti navrhovania výkladov obchodného parteru

s použitím nových technológií umožňujúcich vzájomné spolupôsobenie výkladu a človeka, čo je jedným z predpokladov pre zvýšenie kvality nielen parteru budov a ich interiérových priestorov, ale aj verejného mestského priestoru. Jej ambíciou je prispieť k chápaniu problematiky aplikácie nových technológií a multimédií v tvorbe interaktívnych výkladov, ich uplatnenia vo vzťahu k užívateľovi prostredia a súčasne poukázať na potenciálny budúci vývoj a naznačiť možné riešenia v predmetnej oblasti v podmienkach slovenských miest.

Dizertačná práca na Fakulte architektúry STU v Bratislave bola obhájená v študijnom programe Dizajn.

ŠKOLSKÉ DIELO V KOMERČNOM PROSTREDÍ

Mgr. art. Jozef Turlík, ArtD.

Dizertačná práca sa zaoberá problematikou školského diela v komerčnom prostredí. Autor objasňuje základné pojmy, definuje legislatívny rámec školského diela a uvádza príklady z histórie. Zmieňuje sa o skúsenostiach umeleckých škôl so spoluprácou s komerčnými subjektmi v Česku, na Slovensku i v zahraničí. V praktickej časti dizertačnej práce autor na vlastnom dizajnerskom produkte a skúsenosti vysvetľuje, aký vplyv má na školské dielo komerčný subjekt. Dizajnerským produktom v práci je firemný maskot pre spoločnosť Škoda Auto. Autor približuje vývoj dizajnu maskota z rôznych strán a predstavuje finálny dizajn. V práci sa nachádzajú aj kapitoly o skúsenostiach autora zo študijného pobytu na univerzite v Českej republike (VŠUP). Dizertačná práca stručne rekapituluje úspešné projekty spolupráce Ústavu dizajnu s komerčnými firmami.

Dizertačná práca na Fakulte architektúry STU v Bratislave bola obhájená v študijnom programe Dizajn.

INTERIÉR PODPORUJÚCI POHYBOVÚ AKTIVITU

Mgr. art. Lucia Masárová, ArtD.

Pohybová aktivita je považovaná za jeden z hlavných nástrojov prevencie a liečby civilizačných ochorení a jej zdravotné prínosy už potvrdili mnohé výskumy. Je preto alarmujúce, že miera pohybovej aktivity u populácie ustavične klesá. Zdrojom tohto poklesu je predovšetkým prevažne sedavý ráz práce, voľba pasívnych voľnočasových aktivít a s tým súvisiaci presun života z exteriéru do interiéru. Vzhľadom na fakt, že súčasná generácia trávi väčšinu svojho života v interiéri, vzniká požiadavka pre optimalizáciu interiéru na účely pohybovej aktivity. Viaceré výskumy sa zhodli na dynamizačnom potenciáli komunikačných priestorov. Predmetom nášho výskumu je rozvíjať tieto teórie a špecifikovať atribúty prostredia, ktoré majú vplyv na mieru hybridnej a rekreačnej pohybovej aktivity v rámci budov, predovšetkým a) dispozičného riešenia; b) vizuálnych interiérových prvkov; c) návrh konkrétneho interiérového prvku umožňujúceho hybridnú alebo rekreačnú pohybovú aktivitu v rámci interiéru.

Dizertačná práca na Fakulte architektúry STU v Bratislave bola obhájená v študijnom programe Dizajn.

MODELOVANIE ORGANICKÝCH TVAROV V ARCHITEKTÚRE. PRÍRODNÉ INŠPIRÁCIE V DIGITÁLNEJ ARCHITEKTÚRE

Ing. arch. Kinga Václavová, PhD.

V priebehu posledných dvadsiatich rokov sme sa stali svedkami intenzívneho rozmachu prírodou inšpirovanej architektúry, založenej na práci s digitálnymi technológiami. Toto smerovanie reflektuje na charakteristický sklon architektúry hľadať inšpiráciu v prírode a skúmať tie vlastnosti prírodných artefaktov, ktoré sa dajú aplikovať aj v architektonickej tvorbe, podporenej digitálnymi technológiami. Niektoré matematicko-geometrické zákonitosti, schopnosť vytvárať interaktívny vzťah so svojím okolím, idea celistvosti, koherencie, kolerácie a integrácie sú princípy objavujúce sa v prírodných organizmoch, ktoré sa dajú aplikovať aj v architektúre na popis podobných

kvalít v dizajne. Prírodné artefakty sa efektívne prispôsobujú okolitému prostrediu, ich konštrukčné riešenia disponujú technológiou na rôzne mechanické vplyvy, ich tvarové vlastnosti majú opodstatnenosť vychádzajúcu z vnútorného usporiadania. Pomocou súčasných technologických vymožeností máme možnosť niektoré vybrať štruktúrne a tvarové riešenia aplikovať v architektúre, pomocou softvérovej podpory integrovať aj rastové, vývinové procesy. Sprístupňuje sa navrhovanie a modelovanie sofistikovanejších a komplexnejších tvarov a príroda sa dostáva do polohy primárneho inšpiračného zdroja. Význam prírody ako jedného z najstarších a najzásadnejších východiskových základov nástupom počítačov postupne ďalej narastá. Táto práca sa sústreďuje na tento vzťah prírody s architektúrou a skúma ho z hľadiska možností aplikácie prírodných zákonitostí v architektúre. Súčasne sa snaží vyhodnotiť tieto inšpirácie v kombinácii s digitálnymi technológiami z hľadiska toho, aký umelecko-technologický program pre architektúru ponúka.

Dizertačná práca na Fakulte architektúry STU v Bratislave bola obhájená v študijnom programe Architektúra.

REGULÁCIA A UPLATNENIE VEGETAČNÝCH PLŔCH V PROSTREDÍ MESTSKÉHO SÍDLA

Ing. arch. Ivan Nemeth, PhD.

Urbánna vegetácia v posledných rokoch získava čoraz väčšiu pozornosť predovšetkým v kontexte globálnych klimatických zmien. Vegetácia je prírodnou zložkou sídla, ktorá postupne prispieva k zvýšeniu kvality prostredia za minimálne náklady v porovnaní s technickými opatreniami. Pôsobí na zlepšovanie klímy, produkuje kyslík, ktorý má najmä fytoncidny a regeneratívny význam, absorbuje škodlivé cudzorodé látky z ovzdušia, znižuje hladiny hluku, prашných a plynných imisíí, ionizovaním ovzdušia pozitívne ovplyvňuje jeho fyzikálny stav, poskytuje priestor a vhodné podmienky na rekreáciu a zotavenie ľudí, kompozične a esteticky dotvára obec, pôsobí na fyziologický a psychický stav človeka. Spomínané účinky sa plne prejavujú len v prípade, že ide o systematicky navrhovanú, ochraňovanú a ošetrovanú vegetáciu. Dosiahnutie

pozitívnych účinkov vegetácie na prostredie preto vyžaduje okrem dôkladnej starostlivosti o vegetáciu aj zmenu súčasnej metodiky regulácie vegetácie v územnom plánovaní. Na Slovensku používaný kvantitatívny prístup pri navrhovaní vegetácie, ktorý nezohľadňuje diverzitu vegetačných plôch v mestskom prostredí, sa v súčasnosti javí ako nedostatočný. Cieľom tejto práce je návrh najoptimálnejšieho spôsobu regulácie sídelnej vegetácie na úrovni zóny, ktorá bude zohľadňovať aj kvalitatívne aspekty vegetácie. Jadrom práce je analýza regulačných prvkov vegetácie používaných na Slovensku a v zahraničí. Predmetom praktického výskumu je aplikácia vybraných analyzovaných regulatívov vo forme hodnotiacich ukazovateľov na reálne územie a ich vzájomná komparácia. Záverečná kapitola definuje požiadavky, ktoré je potrebné zohľadniť pri návrhu novej metodiky regulácie vegetácie v prostredí mestského sídla. Úspešná implementácia záverov výskumu v územnom plánovaní tak môže prispieť k ekologickej stabilite sídla.

Dizertačná práca na Fakulte architektúry STU v Bratislave bola obhájená v študijnom programe Urbanizmus.

HISTORICKO-TYOLOGICKÝ VÝVOJ RENESANČNÝCH KROVOVÝCH KONŠTRUKCIÍ NA ÚZEMÍ SLOVENSKA

Ing. arch. Karol Ďurian, PhD.

Práca skúma problematiku historických krovových konštrukcií v rámci územia Slovenska v renesančnom období. Téma je zameraná predovšetkým na krovové konštrukcie pozdĺžnych stavieb z druhej polovice 16. a celého 17. storočia a ich vzájomného porovnávania z konštrukčného a typologického hľadiska. Tie nachádzame zväčša nad sakrálnymi stavbami Slovenska, a tak sa práca zameriava na tieto stavby. Predmetom je aj komparácia s analogickými renesančnými konštrukciami v Európe (predovšetkým v strednej). Súčasťou dizertačnej práce je aj sledovanie vývoja sprievodných znakov, ako sú vývoj tesárskych spojov jednotlivých prvkov krovej konštrukcie spolu s tesárskymi montážnymi značeniami a aplikovaním ozdobných prvkov. Cieľom práce je špecifikovať základné typy renesančných

krovov pozdĺžnych stavieb nachádzajúcich sa na území Slovenska, vytvoriť katalóg vybraných typov renesančných krovov na území Slovenska, určiť charakteristické renesančné tesárske spoje, ozdobné prvky, montážne tesárske značky a porovnať regionálne rozdiely u nás a vo vybraných krajinách strednej a západnej Európy. Práca pozostáva z úvodu, dvoch hlavných obsahových častí, katalógu vybraných typologických druhov konštrukcií a záveru. Prvá časť obsahuje úvod, definované ciele, ktoré práca má priniesť a použité metódy skúmania. V druhej časti je podrobná analýza súčasného stavu poznania témy s presným definovaním terminológie. Tretia rozsiahla časť sa zameriava na určenie teoretických a metodických východísk danej témy, špecifikáciu typologických druhov architektúry, geoklimatické podmienky v predmetnom období, analýzu predchádzajúcich stredovekých krovových konštrukcií, strešné krytiny používané v predmetnom období a známe údaje o tesároch a ich remesle. Rovnako v tejto časti sú uvedené metódy časového a typologického zatriedovania krovových konštrukcií. Obsahovo najrozsiahlejší je katalóg konštrukčných typov renesančných krovov na území Slovenska, ktorý obsahuje 18 katalógových listov. V posledných kapitolách sú podrobne rozanalyzované typologické druhy u nás alebo v zahraničí spolu s ich vzájomným porovnaním. Záver práce obsahuje stručné zhrnutie výsledkov práce a náčrt predpokladaných možností praktického využitia pre pamiatkovú prax pri identifikácii týchto vzácnych konštrukcií zo strany odbornej aj laickej verejnosti.

Dizertačná práca na Fakulte architektúry STU v Bratislave bola obhájená v študijnom programe Obnova architektonického dedičstva.

OBNOVA STREDOVEKÝCH MESTSKÝCH OPEVNENÍ NA ÚZEMÍ SLOVENSKA

Ing. arch. Alexandra Škrinárová, PhD.

Stredoveké mestské opevnenia sú významnou súčasťou kultúrneho dedičstva Slovenska. Sú to súbory stavieb a prilahlých terénnych úprav, ktoré sa po zániku svojej funkčnosti postupne dostali do rôznej miery torzálného stavu. Mnohé z nich sa nachádzajú v havarijnom

stave, prípadne v situácii, ktorá nezodpovedá ich spoločenskému významu. Dizertačná práca sa zameriava najmä na obnovu a prezentáciu tohto typologického druhu. Venuje sa všeobecne súčasnému stavu poznania a pomenúva jeho špecifiká. Následne mapuje dvanásť komplexov mestských opevnení, ktoré boli vybrané za predmet výskumu, v mestách: Bratislava, Trnava, Skalica, Trenčín, Kremnica, Prešov, Sabinov, Bardejov, Podolínec, Kežmarok, Levoča a Košice. Výsledok výskumu – pasport opevnení je štruktúrovaný do textovej, fotografickej a grafickej časti. Zovšeobecnením poznatkov sú formulované závery, ktoré obsahujú stav zachovania stredovekých opevnení na našom území. Sú pomenované čiastkové metódy využívané pri obnove, vývoj prístupov k obnove od päťdesiatych rokov 20. storočia do súčasnosti a uplatnenie, respektíve absencia rámcovej metódy pamiatkovej obnovy na jednotlivých opevneniach. Ďalšiu časť práce tvorí výskum prostredníctvom návrhu rámcovej metódy pamiatkovej obnovy a prezentácie opevnenia v Modre. Mapovaním opevnení a skúsenosťami nadobudnutými prácou v interdisciplinárnom kolektíve pri riešení prezentácie opevnenia v Modre autorka zhodnocuje a klasifikuje slabé stránky obnov na našom území. Práca ako celok tvorí systematickú bázu teoretických poznatkov a poznatkov o zachovaných stredovekých mestských opevneniach na našom území najmä z pohľadu ich obnovy a prezentácie. Špecifikované výsledky práce možno využiť v pamiatkovej praxi.

Dizertačná práca na Fakulte architektúry STU v Bratislave bola obhájená v študijnom programe Obnova architektonického dedičstva.

OBNOVA HRADOV NA ÚZEMÍ SLOVENSKA

Ing. arch. Zuzana Ondrejková, PhD.

Hradné areály sú špecifickou skupinou pamiatok kvôli ich veľkej rozlohe, komplikovanej objektivej skladbe a väčšinou aj ťažkej dostupnosti. Po ich opustení pôvodnými majiteľmi – šľachtou, strate pôvodnej funkcie a schátraní je ich obnova nesmierne náročná. V práci je sledovaný vývoj preferovania metód obnovy hradov na území Slovenska od vzniku inštitucionalizovanej pamiatkovej starostlivosti až

do súčasnosti. Pozornosť je venovaná vzťahu medzi rámcovou metódou obnovy a jej naplňaním čiastkovými metódami obnovy. Taktiež sú definované determinanty, ktoré ovplyvňujú jej voľbu a ich zmeny, ktoré viedli k súčasnému stavu obnovy hradov na Slovensku. Na základe vyskúmaného je navrhnutý systém dokumentovania týchto obnov formou katalógových listov hradných obnov. Autorstvo obnovy hradov je v práci chápané duálne – za autorov obnovy sú považovaní metodici aj autori projektov obnovy. Dôraz je kladený na úlohu architekta v procese obnovy hradného areálu. Je popísaná jeho súčasná pozícia vyplývajúca zo skúseností z minulosti, ale aj jeho možné pôsobenie pri obnove hradov v budúcnosti. Možnosti architekta pri obnove hradov boli modelované na prípadových štúdiách obnovy ruín hradov – Likavský hrad a Zborovský hrad. V diskusií k práci sú zhrnuté v súčasnosti protichodné názory na problematiku obnovy hradov a na pozíciu architekta pri nej. V závere sú zhrnuté výsledky a odporúčania na ďalší postup výskumu.

Dizertačná práca na Fakulte architektúry STU v Bratislave bola obhájená v študijnom programe Obnova architektonického dedičstva.

TRANSFORMAČNÉ UZLY V OBRAZE MESTA. PRÍPADOVÁ ŠTÚDIA TRENČÍN

Ing. arch. Adriana Mlynčeková, PhD.

Práca sa zameriava na problematiku transformačných uzlov v obraze mesta, s dôrazom na osobitosti mesta Trenčín. Teoretická časť rieši východiská, z ktorých následne odvodzujeme poznatky aplikované do časti, zaoberajúcej sa výhradne mestom Trenčín. Práca si kladie za cieľ priniesť poznatky, ktoré by boli nápomocné pri ďalších územnoplánovacích dokumentáciách alebo urbanistických štúdiách. Ďalej si kladie za cieľ potvrdiť správnosť rozhodnutia mesta Trenčín – týkajúce sa pripravovanej investície terminálu – a inšpirovať pri riešení otázok týkajúcich sa alternatívnych foriem hromadnej dopravy. Formy hromadnej dopravy majú cieľ využívať najmä jestvujúce možnosti, dané historicky a technicky dostupnou infraštruktúrou. Všetky tieto aspekty musia byť v súlade s platnou legislatívou. Základnými pojmami, ktoré bezprostredne

súvisia s dizertačnou prácou, sú: Transformačný, transformácia Línia Uzol Prípadová štúdia Trenčín – sumarizuje množstvo dokumentov a mapuje urbanistický aj územnoplánovací vývoj mesta. Dlhodobé úsilie hľadania dokumentácií, mapových podkladov, informácií a materiálov viedli ku komplexnému obrazu mesta v jeho vývoji. V zmysle stanoveného cieľa práce sú námety a podnety pre ďalšie územnoplánovacie dokumenty, vyplývajúce z tejto práce, nasledujúce: Vysoký potenciál na ekonomicky riešiteľnú a efektívnu koľajovú dopravu v meste Trenčín, s maximálnym využitím jestvujúcich železničných vlečiek a regionálnej železničnej trate č. 143 Vysoký potenciál na vytvorenie nových ťažiskových uzlov v lokalitách, ktoré budú znamenať možnosť rozvoja a stimuláciu rozvoja priľahlých území. Potenciál na vytvorenie zastávok koľajovej dopravy v miestach styku zastavaných častí mesta s lesoparkom Brezina, následne zastávky priamo v lesoparku Brezina, čo napomôže rozvoju rekreačno-oddychových funkcií a skvalitneniu prostredia Stimul rozvoja nábrežia v nadväznosti na historické centrum mesta Zváženie rezervy pre centrálnu železničnú a autobusovú stanicu v nadväznosti na diaľnicu. Toto umiestnenie by predstavovalo excentricky situovaný urbanistický rozvoj mesta, bez nadväznosti na centrum mesta a jeho hodnoty Rezerva koridoru pre nákladný železničný tranzit s nákladnou stanicou, bez možnosti urbanistického rozvoja, pričom jeho realizácia bude mať opodstatnenie až v prípade preukázania ekonomickej návratnosti.

Dizertačná práca na Fakulte architektúry STU v Bratislave bola obhájená v študijnom programe Urbanizmus.

ROZVÍJANIE TVORIVOSTI V EDUKAČNOM PROSTREDÍ 21. STOROČIA V OBLASTI DIZAJNU

Mgr. Elena Farkašová, ArtD.

Dizertačná práca sa zaoberá tvorivým procesom v dizajne, aspektmi podporujúcimi tvorivosť pri vzdelávaní dizajnérov, stimuláciou kreativity a celoživotným rozvojom osobnosti dizajnéra. Cieľom bolo navrhnuť model výučby v dizajne ako východisko pre rozvoj kreativity dizajnéra a v kontexte k vytvorenému

modelu navrhnutí metódy na stimuláciu divergentného myslenia v začiatkových fázach tvorivého procesu v dizajne a prakticky ich overiť v edukácii dizajnérov. Na základe úvahy o požiadavkách na kompetencie dizajnéra pre budúcu dobu bol ako výsledok skúmania navrhnutý (auto)didaktický šesťúrovňový model rozvíjania osobnosti dizajnéra (dizajnSPIN). Pomenúva dvanásť kompetencií dizajnéra v tvorivom procese, tie sa rozvíjajú používaním tohto modelu. Rozvíjanie osobnosti dizajnéra sa na konkrétnej úrovni realizuje cez zámerné ovplyvnenie dynamiky jednotlivých procesov a interakcií vkladáním dostupných akceleratorov či stimulov a v synergickom spolupôsobení subjektov zúčastnených na tvorivom procese. Model bol experimentálne overený priamo vo výučbe v začiatkových fázach predchádzajúcich remeselné-realizačnej časti tvorby dizajnu, a to na stimuláciu divergentného myslenia a posilnenie tvorivých schopností cítiť, všímať si, vedieť sa inšpirovať, na uvoľnenie sa zo stereotypov a na podnietenie formulácie vlastného názoru (podpora hľadania, objavovania vlastných, pôvodných, originálnych prístupov k riešeniu problému, podpora produkcie rôznorodých nápadov, podpora schopnosti rozvíjať súbežne viaceré línie myslenia). V tomto kontexte boli niektoré známe metódy použité novým spôsobom. Na základe dotazníkového prieskumu a zúčastneného pozorovania boli analyzované silné a slabé stránky použitých metód a priebehu cvičení a zhrnuté v odporúčaniach. V záveroch práce je zdôraznený význam skrytej dynamiky a akceleratorov, ktoré môžu napredovanie urýchľovať. Výsledky práce sú použiteľné na začiatku štúdia dizajnu v rôznych vzdelávacích stupňoch ako úvod do tvorivého procesu, ale aj s kontinuálnym presahom do ďalšej praxe dizajnéra. Navrhnutý model vytvára rámec na vlastnú reflexiu účastníkov tvorivého procesu (aj nedizajnérov participujúcich s dizajnérmí), autoreguláciu, zdokonaľovanie, zlepšenie výkonu.

Dizertačná práca na Fakulte architektúry STU v Bratislave bola obhájená v študijnom programe Dizajn.

ASPEKTY UDRŽATEĽNOSTI PRI OBNOVE PAMIATKOVO CHRÁNENÝCH ŠTRUKTÚR

Ing. arch. Petronela Pagáčová, PhD.

Práca sa zaoberá problematikou udržateľnosti pri obnove chránených štruktúr s dôrazom na identifikáciu potenciálov a limitov integrácie udržateľných zásahov do historických štruktúr v architektonickej i urbanistickej dimenzii. Reaguje tak na aktuálnu tému znižovania emisií CO₂ v objektoch s historickou hodnotou, ktoré k tejto produkcii môžu prispievať. Práca je reakciou rovnako na Európsku smernicu č. 2010/31/EÚ Európskeho parlamentu a Rady z 19. mája 2010 o energetickej hospodárnosti budov, ktorá hovorí, že cenné historické objekty nemusia spĺňať požiadavky vysokej energetickej hospodárnosti v prípade, že štát sa rozhodne inak. Práve vďaka tlakom trhu sa v praxi mnohokrát stretávame s požiadavkou aplikácie podobných zásahov, bez ohľadu na to, o aké objekty ide. Zároveň reaguje na často striktnú pamiatkovú starostlivosť, ktorá býva v konflikte s projektantmi, architektmi, investormi a mestom. Práca hľadá možnosti, ako sa k tejto problematike postaviť na základe systematického prístupu. Pracuje s konceptom modelových riešení a scenárov, ktoré sa osvedčujú najmä pri komplikovaných a komplexných zadaniach, k akým obnova pamiatkovo cenných objektov určite patrí. Práca takisto venuje pozornosť integrácii solárnych zariadení a iných obnoviteľných zdrojov energie v historickom území vzhľadom na charakter historickej štruktúry a jej scenár vývoja. Výskum sa vzťahuje na návrh revitalizácie sirotinca v Modre, na ktorom je celý postup jasne demonštrovaný v architektonickej aj v urbanistickej dimenzii. Dizertačnú prácu dopĺňa problematika kultúrnej udržateľnosti, ktorá vníma tento problém z hľadiska kvalitatívneho i kvantitatívneho a poukazuje na fakt, že systém udržateľnosti je úzko spojený s kultúrou, ktorá v ňom má nezastupiteľné miesto ako kvalitatívny faktor.

Dizertačná práca na Fakulte architektúry STU v Bratislave bola obhájená v študijnom programe Architektúra.

PREMÝŠĽANIE ARCHITEKTONICKÉHO POĽA

Mgr. art. Ing.arch. Peter Hudač, PhD.

Práca sa zaoberá pojmom pole a jeho vzťahom k architektúre. Architektonické pole je dynamické prostredie, médium definované pojmami z oblasti fyziky, ako sú sily, vektory, toky, prúdy. Pole predstavuje jeden z konceptov architektonického priestoru v súčasnej architektúre, ktorý vychádza z teórií polí a z psychológie vnímania, predovšetkým z teórie geštaltnosti. V tomto koncepte s často nejasnými hranicami existuje iný, alternatívny spôsob organizovania priestoru a priestorovej orientácie. Pole má schopnosť reflektovať a pružne reagovať na procesy súvisiace so zmenami v spoločnosti. V práci sa najprv definuje a rozoberá pojem pole vo vzťahu k architektúre. Opisujú sa teórie polí a ich zavedenie do architektúry a napokon sa uvádzajú možnosti, prístupy a ich ďalšie spôsoby využitia v architektúre. Časť práce sa venuje vývoju myslenia o architektonickom priestore a opisu prechodu od priestoru industriálnej spoločnosti až po priestor, ktorý odzrkadľuje komplexný stav súčasnej spoločnosti.

Dizertačná práca na Fakulte architektúry STU v Bratislave bola obhájená v študijnom programe Architektúra.

MEDZIVOJNOVÁ ARCHITEKTÚRA OBYTNÝCH BUDOV UŽHORODU

Ing. arch. Romana Fialová, PhD.

Užhorod je v súčasnosti správnym strediskom a najväčším mestom Zakarpatskej oblasti Ukrajiny. V medzivojnovom období 20. storočia bolo toto územie začlenené do 1. Československej republiky pod názvom Podkarpatská Rus. Rozpad 1. Československej republiky a územné členenie Európy po druhej svetovej vojne spôsobili, že sa územie Podkarpatskej Rusi oddlenilo od Československa. Tým sa ochromili nielen hospodárske, ale aj kultúrno-poznávacie kontakty medzi povojnovým Československom a jeho bývalou najvýchodnejšou časťou. Ochromenie spôsobilo, že v architektonickej historiografii toto územie a obdobie dodnes nie sú systematicky spracované, a to ani v rámci bývalého Československa, ani v rámci Ukrajiny. Dizertačná

práca predstavuje výskum architektonickej produkcie obytných budov v meste Užhorod, ktoré v medzivojnovom období prešlo veľkou zmenou – z malého vidieckeho sídla sa vybudovalo moderné regionálne centrum 20. storočia. Bolo tu zriadené zastúpenie všetkých zložiek štátneho aparátu a vznikla rozsiahla hospodárska a správna infraštruktúra, ktorá zabezpečovala strategické politické a hospodárske ciele mladej republiky na celom území Podkarpatskej Rusi. Výsledkom je hodnotná stavebná produkcia, ktorá kultúrne a spoločensky úzko spája dané územie s československou históriou. Predložená práca osvetľuje a charakterizuje produkciu obytnej architektúry v politicko-hospodárskom kontexte doby a miesta aj v podmienajúcich súvislostiach vtedajšieho štátu. Obytná architektúra je indikátorom zloženia i úrovne spoločnosti, v povedomí verejnosti je akceptovaným kvalitatívnym atribútom. Jej výstavbe sa vždy venuje serióznou pozornosťou, preto jej poznanie má spoločensky a kultúrne oceňovanú výpovednú hodnotu. Výsledkom práce je dobový mapový materiálom zdokumentovaný vývoj mesta Užhorod a jeho urbanistický rozvoj, realizovaný aj výstavbou nových obytných štvrtí. Jednotlivé štvrte sú postupne analyzované z hľadiska architektonického, autorského i materiálovo-realizačného. Informácie získané z dobovej literatúry a archívny výskumom sú overené terénnym výskumom a dokumentované vlastnou fotodokumentáciou. Získané výsledky potvrdzujú, že obytná architektúra, ktorá vznikla v sledovanom období v tejto periférnej časti 1. Československej republiky, je kompatibilná a kvalitatívne porovnateľná s architektonickou produkciou na ostatnom území štátu. Získané poznatky a fakt, že táto produkcia dosiaľ prešla len minimálnymi zmenami, zvyšujú jej dokumentárnu hodnotu v medzinárodnom meradle a vyzývajú na jej ochranu.

Dizertačná práca na Fakulte architektúry STU v Bratislave bola obhájená v študijnom programe Obnova architektonického dedičstva.

HISTORICKO-TYOLOGICKÝ VÝVOJ STREDOVEKÝCH KROVOVÝCH KONŠTRUKCIÍ NA ÚZEMÍ SLOVENSKA

Ing. Lubor Suchý, PhD.

Predkladaná dizertačná práca skúma problematiku stredovekých historických krovových konštrukcií v rámci územia Slovenska na prelome 13. a 14. storočia (raná gotika) až po polovicu 16. storočia (prechod z obdobia neskoršej gotiky do renesancie). Objekty s identifikovanými predmetnými stredovekými konštrukciami u nás sú výhradne sakrálne stavby s tradičnou pozdĺžnou dispozíciou (svätyňa, loď). Predmetom práce je ich súčasný stav zachovania, tvarové a konštrukčné riešenie, s dôrazom na historicko-typologický vývoj týchto tesárskych konštrukcií od najjednoduchších k zložitejším. Okrem základného predmetu dizertačnej práce je jej dôležitou súčasťou stav bádania v tejto oblasti vo vybraných európskych krajinách západnej, severnej a strednej Európy. Súčasne nechýba základná terminológia. Komparácia a analýza sú hlavné metódy pri vyhodnotení typológie stredovekých krovových konštrukcií. Časové zaradenie krovov, okrem uvedených metód, dopĺňa jediná exaktná metóda – dendrochronológia. Súčasťou práce je aj načrtnutie spôsobu práce tradičného tesára a formy opracovania dreva na krov, spôsob montáže a použitých tesárskych spojov aj montážnych značení v stredoveku. Cieľom práce je jednoznačne špecifikovať základné typy stredovekých krovov zachovaných na sakrálnych stavbách s pozdĺžnou dispozíciou na Slovensku, vytvorenie základného katalógu konštrukčných typov zachovaných stredovekých krovov na našom území (grafický list so základnou charakteristikou konštrukcie), ktorý by mohol byť v budúcnosti súčasťou evidenčných listov predmetných národných kultúrnych pamiatok, zapísaných a evidovaných Ústredným zoznamom pamiatkového fondu na Pamiatkovom úrade SR v Bratislave. Práca pozostáva z úvodu, piatich hlavných obsahových častí, záveru a referencií. V úvode je stanovený výber témy, predmet i cieľ dizertačnej práce a metódy skúmania. Hlavné časti práce (kapitoly 1–5) analyzujú stav poznania stredovekých krovov vo vybraných krajinách západnej, severnej a strednej Európy vrátane Slovenska. Sumarizujú historicko-typologický vývoj

stredovekých krovov a špecifikujú základné typologické rozdelenie konštrukcií od začiatku 14. storočia do polovice 16. storočia na Slovensku. Nechýba porovnanie stredovekých krovových konštrukčných typov s prezentovanými krajinami Európy. Katalóg konštrukčných typov v podobe piatich samostatných listov prináša základné konštrukčné typy na Slovensku dodnes zachované. Záver práce obsahuje stručné zhrnutie výsledkov práce a prínos pre pamiatkovú prax pri identifikácii týchto vzácnych konštrukcií zo strany odbornej aj laickej verejnosti.

Dizertačná práca na Fakulte architektúry STU v Bratislave bola obhájená v študijnom programe Obnova architektonického dedičstva.